

Bedrijfseconomie in Balans, 8e druk vwo (syllabus 2023, versie 4)	Studielasturen (60 min)	CE	SE	Bedrijfseconomie in Balans, 8e druk havo (syllabus 2023, versie 4)	Studielasturen (60 min)	CE	SE
	397	330,5	66,5		287,5	241	46,5
Domein A Basisvaardigheden	27,5	17,5	10	Domein A Basisvaardigheden	25,5	17,5	8
1 Bedrijfseconomie	4	2	2	1 Bedrijfseconomie	4	2	2
1.1 Bedrijfseconomie en maatschappij	1		1	1.1 Bedrijfseconomie en maatschappij	1		1
1.2 Personen, ondernemers en organisaties	1,5	1,5		1.2 Personen, ondernemers en organisaties	1,5	1,5	
1.3 Communicatie, onderzoek en informatie	1,5	0,5	1	1.3 Communicatie, onderzoek en informatie	1,5	0,5	1
2 Basisrekenvaardigheden	8,5	7,5	1	2 Basisrekenvaardigheden	8,5	7,5	1
2.1 Procenten en promillages	2	2		2.1 Procenten en promillages	2	2	
2.2 Eerstegraads vergelijking	1,5	1,5		2.2 Eerstegraads vergelijking	1,5	1,5	
2.3 Ongewogen en gewogen gemiddelde	1	1		2.3 Ongewogen en gewogen gemiddelde	1	1	
2.4 Tabellen en grafieken	1	1		2.4 Tabellen en grafieken	1	1	
2.5 Indexcijfers	2	2		2.5 Indexcijfers	2	2	
2.6 Vreemde valuta	1		1	2.6 Vreemde valuta	1		1
3 Balans, winst-en-verliesrekening en liquiditeit	8	8	0	3 Balans, winst-en-verliesrekening en liquiditeit	8	8	0
3.1 Beginbalans	1,5	1,5		3.1 Beginbalans	1,5	1,5	
3.2 Veranderingen balansposten	2	2		3.2 Veranderingen balansposten	2	2	
3.3 Samenstellen winst-en-verliesrekening	1,5	1,5		3.3 Samenstellen winst-en-verliesrekening	1,5	1,5	
3.4 Balans, winst-en-verliesrekening en liquiditeit	3	3		3.4 Balans, winst-en-verliesrekening en liquiditeit	3	3	
4 Basis Excel	7	0	7	4 Basis Excel	5	0	5
4.1 Basisfuncties	2		2	4.1 Basisfuncties	2		2
4.2 Rekenen	1,5		1,5	4.2 Rekenen	1,5		1,5
4.3 Databank	2		2	4.3 Grafieken	1,5		1,5
4.4 Grafieken	1,5		1,5				
Domein B Van persoon naar rechtspersoon	87,5	80	7,5	Domein B Van persoon naar rechtspersoon	76	68,5	7,5
5 Verzekeren, studeren, sparen en lenen	8,5	7,5	1	5 Verzekeren, studeren, sparen en lenen	8,5	7,5	1
5.1 Soorten verzekeringen	1	1		5.1 Soorten verzekeringen	1	1	
5.2 Schadeverzekeringen en -regelingen	3	2	1	5.2 Schadeverzekeringen en -regelingen	3	2	1
5.3 Sommenverzekeringen	1,5	1,5		5.3 Sommenverzekeringen	1,5	1,5	
5.4 Kiezen voor een opleiding	1	1		5.4 Kiezen voor een opleiding	1	1	
5.5 Sparen en lenen	2	2		5.5 Sparen en lenen	2	2	

6 Enkelvoudige en samengestelde interest	11	11	0	6 Enkelvoudige en samengestelde interest	5	5	0
6.1 Enkelvoudige en samengestelde interest	0,5	0,5		6.1 Enkelvoudige en samengestelde interest	0,5	0,5	
6.2 Eindwaarde en contante waarde van één bedrag	2,5	2,5		6.2 Eindwaarde en contante waarde van één bedrag	2,5	2,5	
6.3 Eindwaarde van een rente	3,5	3,5		6.3 Nominale en effectieve interest	1	1	
6.4 Contante waarde van een rente	2,5	2,5		6.6 Aflossen op leningen	1	1	
6.5 Nominale en effectieve interest	1	1					
6.6 Aflossen op leningen	1	1					
7 Beleggen	13,5	13,5	0	7 Beleggen	7,5	7,5	0
7.1 Spaarvormen	1,5	1,5		7.1 Spaarvormen	1,5	1,5	
7.2 Effectenbeurs	1	1		7.2 Effectenbeurs	1	1	
7.3 Aandelen	3	3		7.3 Aandelen	3	3	
7.4 Obligaties en beleggingsfondsen	3	3		7.4 Obligaties en beleggingsfondsen	2	2	
7.5 Opties	5	5					
8 Woning	8,5	8,5	0	8 Woning	8,5	8,5	0
8.1 Huren	1,5	1,5		8.1 Huren	1,5	1,5	
8.2 Kopen	1,5	1,5		8.2 Kopen	1,5	1,5	
8.3 Lineaire hypotheek	2,5	2,5		8.3 Lineaire hypotheek	2,5	2,5	
8.4 Annuïteitenhypotheek	3	3		8.4 Annuïteitenhypotheek	3	3	
9 Familie	9,5	8,5	1	9 Familie	10,5	9,5	1
9.1 Trouwen	2,5	2,5		9.1 Trouwen	2,5	2,5	
9.2 Verplichtingen tijdens het huwelijk	2	2		9.2 Verplichtingen tijdens het huwelijk	2,5	2,5	
9.3 Beëindiging huwelijk	3,5	2,5	1	9.3 Beëindiging huwelijk	3,5	2,5	1
9.4 Andere samenlevingsvormen	1,5	1,5		9.4 Andere samenlevingsvormen	2	2	
10 Schenken en erven	13,5	12	1,5	10 Schenken en erven	13	11,5	1,5
10.1 Schenken civiel	2	1	1	10.1 Schenken civiel	2	1	1
10.2 Schenken fiscaal	3	3		10.2 Schenken fiscaal	3	3	
10.3 Erven civiel	2,5	2	0,5	10.3 Erven civiel	2	1,5	0,5
10.4 Afwikkeling nalatenschap	2,5	2,5		10.4 Afwikkeling nalatenschap	2,5	2,5	
10.5 Erven fiscaal	3,5	3,5		10.5 Erven fiscaal	3,5	3,5	
11 Eigen onderneming?	9	9	0	11 Eigen onderneming?	9	9	0
11.1 Causation en effectuation	1,5	1,5		11.1 Causation en effectuation	1,5	1,5	
11.2 Persoonlijk plan	1	1		11.2 Persoonlijk plan	1	1	
11.3 Marketingplan	1,5	1,5		11.3 Marketingplan	1,5	1,5	
11.4 Financieel plan	3	3		11.4 Financieel plan	3	3	

11.5 Praktische zaken	2	2		11.5 Praktische zaken	2	2	
12 Keuze rechtsvorm	7	7	0	12 Keuze rechtsvorm	7	7	0
12.1 Natuurlijk persoon	1	1		12.1 Natuurlijk persoon	1	1	
12.2 Eenmanszaak	1,5	1,5		12.2 Eenmanszaak	1,5	1,5	
12.3 Vennootschap onder firma	1,5	1,5		12.3 Vennootschap onder firma	1,5	1,5	
12.4 Besloten vennootschap en naamloze vennootschap	2	2		12.4 Besloten vennootschap en naamloze vennootschap	2	2	
12.5 Vereniging en stichting	1	1		12.5 Vereniging en stichting	1	1	
13 Organisatie en maatschappij	7	3	4	13 Organisatie en maatschappij	7	3	4
13.1 Omvang	1,5	0,5	1	13.1 Omvang	1,5	0,5	1
13.2 Maatschappelijke behoeften	1,5	1,5		13.2 Maatschappelijke behoeften	1,5	1,5	
13.3 Maatschappelijk verantwoord ondernemen	2		2	13.3 Maatschappelijk verantwoord ondernemen	2		2
13.4 Accountant	2	1	1	13.4 Accountant	2	1	1
Domein C Interne organisatie en personeelsbeleid	31	11,5	19,5	Domein C Interne organisatie en personeelsbeleid	23	9,5	13,5
14 Organisaties	10	0	10	14 Organisaties	7,5	0	7,5
14.1 Organisatietheorieën	1,5		1,5	14.1 Organisatietheorieën	1,5		1,5
14.2 Organisatiestructuren	3		3	14.2 Organisatiestructuren	2		2
14.3 Besluitvorming	1,5		1,5	14.3 Besluitvorming	1,5		1,5
14.4 Communicatie	2		2	14.4 Communicatie	1		1
14.5 Verstoringen communicatie	2		2	14.5 Verstoringen communicatie	1,5		1,5
15 Leiderschap	9,5	0	9,5	15 Leiderschap	6	0	6
15.1 Omspanningsvermogen en spanwijdte	1		1	15.1 Omspanningsvermogen en spanwijdte	1		1
15.2 Leiderschapsstijlen	2		2	15.2 Leiderschapsstijlen	2		2
15.3 Situatiegericht leiderschap	2		2	15.3 Managementmethoden	1,5		1,5
15.4 Managementmethoden	1,5		1,5	15.4 Humanresourcesmanagement (HRM)	1,5		1,5
15.5 Humanresourcesmanagement (HRM)	1,5		1,5				
15.6 Changemanagement	1,5		1,5				
16 Personeelsbeleid	11,5	11,5	0	16 Personeelsbeleid	9,5	9,5	0
16.1 Arbeidsovereenkomst	3	3		16.1 Arbeidsovereenkomst	3	3	
16.2 Wetgeving ontslag en Arbo	2	2		16.2 Wetgeving ontslag en Arbo	2	2	
16.3 Zzp en overige diensten van derden	1,5	1,5		16.3 Zzp en overige diensten van derden	1,5	1,5	
16.4 Ondernemingsraad en vakbond	1	1		16.4 Ondernemingsraad en vakbond	1	1	
16.5 Personeelsbeleid	2	2		16.5 Beloning	2	2	

16.6 Beloning	2	2					
Domein D Investeren en financieren	47	45	2	Domein D Investeren en financieren	35,5	29	6,5
17 Investeringsanalyse	11,5	9,5	2	17 Eigen vermogen	9,5	9,5	0
17.1 Cashflow	1,5	1,5		17.1 Aandelenkapitaal	1,5	1,5	
17.2 Terugverdientijd	2		2	17.2 Emissie van aandelen	2	2	
17.3 Nettocontantwaardemethode	5	5		17.3 Reserves	2	2	
17.4 Risico, rendement en waardebeoordeling onderneming	3	3		17.4 Intrinsieke waarde	2	2	
				17.5 Dividend	2	2	
18 Eigen vermogen	11	11	0	18 Vreemd vermogen	8,5	8,5	0
18.1 Aandelenkapitaal	1,5	1,5		18.1 Onderhandse lening	1	1	
18.2 Preferent aandelenkapitaal	1,5	1,5		18.2 Hypothecaire lening	2	2	
18.3 Emissie van aandelen	2	2		18.3 Obligatielening	2	2	
18.4 Reserves	2	2		18.4 Leverancierskrediet	1,5	1,5	
18.5 Intrinsieke waarde	2	2		18.5 Afnemerskrediet	1	1	
18.6 Dividend	2	2		18.6 Rekening-courantkrediet	1	1	
19 Vreemd vermogen	11	11	0	19 Vermogensmarkt	7,5	7,5	0
19.1 Onderhandse lening	1	1		19.1 Vragers van vermogen	2	2	
19.2 Hypothecaire lening	2	2		19.2 Aanbieders van vermogen	2	2	
19.3 Obligatielening	2	2		19.3 Geldmarkt en kapitaalmarkt	1,5	1,5	
19.4 Converteerbare obligatielening	1,5	1,5		19.4 De Amsterdamse effectenbeurs	2	2	
19.5 Leverancierskrediet	1,5	1,5					
19.6 Afnemerskrediet	1	1					
19.7 Rekening-courantkrediet	1	1					
19.8 Leasing	1	1					
20 Vermogensstructuur, risico en afdekking	7,5	7,5	0	20 Investeringsanalyse	10	3,5	6,5
20.1 Vermogensstructuur	2	2		20.1 Cashflow	1,5		1,5
20.2 Effect investeringsprojecten	2	2		20.2 Terugverdientijd	2		2
20.3 Off-balance financiering	1,5	1,5		20.3 Nettocontantwaardemethode	3		3
20.4 Opties en termijncontracten	2	2		20.4 Vermogensstructuur	1,5	1,5	
				20.5 Off-balance financiering	2	2	
21 Vermogensmarkt	6	6	0				
21.1 Vragers van vermogen	1,5	1,5					
21.2 Aanbieders van vermogen	1,5	1,5					

21.3 Geldmarkt en kapitaalmarkt	1,5	1,5						
21.4 De Amsterdamse effectenbeurs	1,5	1,5						
Domein E Marketing	47	30,5	16,5					
22 Strategische keuzes	9,5	4,5	5					
22.1 Doel marketing	1	1						
22.2 Concurrentieanalyse	2	2						
22.3 Marktanalyse	1,5		1,5					
22.4 Portfolioanalyse	1,5		1,5					
22.5 Waardestrategie	1,5	1,5						
22.6 Business Model Canvas	2		2					
23 Marketingbeleid	5	4	1					
23.1 Marketingmix	0,5	0,5						
23.2 Marktonderzoek	1	1						
23.3 Particulieren of organisaties?	1	1						
23.4 Aankoopgedrag	1		1					
23.5 Marktsegmentatie	1,5	1,5						
vwo deel 1 studielasturen	207,5	162,5	45	havo deel 1 studielasturen	160	124,5	35,5	
				Domein E Marketing	26	19	7	
				21 Marketingbeleid	5,5	4,5	1	
				21.1 Doel marketing	1	1		
				21.2 Marketingmix	1	1		
				21.3 Marktonderzoek	1	1		
				21.4 Aankoopgedrag	1		1	
				21.5 Marktsegmentatie	1,5	1,5		
24 Product en prijs	10,5	6,5	4	22 Product en prijs	6,5	6,5	0	
24.1 Het product	1,5	1,5		22.1 Het product	1,5	1,5		
24.2 Merk	1	1		22.2 Merk	1	1		
24.3 Levenscyclus	1,5	1,5		22.3 Levenscyclus	1,5	1,5		
24.4 Prijselasticiteit	4		4	22.5 Prijsbepaling	2,5	2,5		
24.5 Prijsbepaling	2,5	2,5						
25 Plaats en promotie	9,5	9,5	0	23 Plaats en promotie	8	8	0	
25.1 Plaats	0,5	0,5		23.1 Plaats	0,5	0,5		
25.2 Logistiek en distributie	2,5	2,5		23.2 Logistiek	3	3		
25.3 Logistiek en voorraad	2	2		23.3 Promotie	1	1		

25.4 Promotie	1	1		23.4 Reclame	1,5	1,5	
25.5 Reclame	1,5	1,5		23.5 Medium	2	2	
25.6 Medium	2	2					
26 E-business	6	6	0	24 E-business	6	0	6
26.1 E-marketingbeleid	1	1		24.1 E-marketingbeleid	1		1
26.2 E-commerce	1,5	1,5		24.2 E-commerce	1,5		1,5
26.3 E-mailmarketing, zoekmachineoptimalisatie en webvertising	2	2		24.3 E-mailmarketing, zoekmachineoptimalisatie en webvertising	2		2
26.4 Social media	1,5	1,5		24.4 Social media	1,5		1,5
27 Wetgeving, ethiek en cultuur	6,5	0	6,5				
27.1 Wetgeving en overig overheidsingrijpen	2,5		2,5				
27.2 Consumentenorganisaties	1		1				
27.3 Zelfregulering	1		1				
27.4 Ethiek	2		2				
Domein F Financieel beleid	105	102	3	Domein F Financieel beleid	66,5	62,5	4
28 Inkooprijks verkopen, materialen en grondstoffen	7	7	0	25 Kostensoorten	10	10	0
28.1 Fifo	1,5	1,5		25.1 Inkopen	2	2	
28.2 Lifo	1,5	1,5		25.2 Kosten duurzame productiemiddelen	3	3	
28.3 Vaste verrekenrijks	2	2		25.3 Personeelskosten, arbeidsuurtarief en factureertarief	3	3	
28.4 Materialen en grondstoffen	2	2		25.4 Overige kosten	2	2	
29 Overige kostensoorten	10	10	0		0	0	0
29.1 Afschrijven	1	1					
29.2 Afschrijven met een vast percentage van de aanschafrijks	2	2					
29.3 Overige kosten van duurzame productiemiddelen	1,5	1,5					
29.4 Personeelskosten, arbeidsuurtarief en factureertarief	3	3					
29.5 Overige kosten	1	1					
29.6 Transferpricing	1,5	1,5					
30 Begrote en werkelijke winst	8,5	8,5	0	26 Begrote en werkelijke winst	13,5	13,5	0
30.1 Omzetbelasting	1,5	1,5		26.1 Omzetbelasting	1,5	1,5	
30.2 Verkooprijks	2	2		26.2 Verkooprijks	2	2	
30.3 Begrote winst	1,5	1,5		26.3 Begrote winst	1,5	1,5	

30.4 Werkelijke winst	2	2		26.4 Werkelijke winst	2	2	
30.5 Verschillenanalyse	1,5	1,5		26.5 Verschillenanalyse	1,5	1,5	
31 Break-evenanalyse	12	12	0	27 Break-evenanalyse	12	8	4
31.1 Variabele en constante kosten	3	3		27.1 Variabele en constante kosten	3	3	
31.2 Break-evenanalyse	5	5		27.2 Break-evenanalyse	5	5	
31.3 Grafieken van de break-evenanalyse	4	4		27.3 Grafieken van de break-evenanalyse	4		4
32 Kosten en resultaten bij dienstverlening	10	10	0				
32.1 Kostenberekeningen	2	2					
32.2 Efficiencyresultaten	2	2					
32.3 Prijsresultaten	2	2					
32.4 Resultaten op constante kosten	4	4					
33 Absorption costing	13,5	13,5	0				
33.1 Verkoopprijs	1,5	1,5					
33.2 Voorcalculatie	2	2					
33.3 Nacalculatie met werkelijke gegevens	2	2					
33.4 Nacalculatorisch budget, analyse en beleid	4	4					
33.5 Nacalculatie, analyse en beleid bij opslagen	4	4					
34 Direct costing	11	8	3				
34.1 Dekkingsbijdrage en bedrijfsresultaat	2	2					
34.2 Nacalculatie, analyse en beleid	4	4					
34.3 Hulpmiddel voor keuze	2	2					
34.4 Verschil absorption costing en direct costing	3		3				
35 Accrual-accounting en matchingprincipe	9	9	0	28 Accrual-accounting en matchingprincipe	9	9	0
35.1 Kosten en uitgaven	2,5	2,5		28.1 Kosten en uitgaven	2,5	2,5	
35.2 Opbrengsten en ontvangsten	2,5	2,5		28.2 Opbrengsten en ontvangsten	2,5	2,5	
35.3 Het matchingbeginsel	2	2		28.3 Het matchingbeginsel	2	2	
35.4 Alle varianten op een rij	2	2		28.4 Alle varianten op een rij	2	2	
36 Interne verslaggeving	9	9	0	29 Interne verslaggeving	9	9	0
36.1 Balans en winst-en-verliesrekening	4	4		29.1 Balans en winst-en-verliesrekening	4	4	
36.2 Liquiditeitsbegroting	5	5		29.2 Liquiditeitsbegroting	5	5	
37 Financiële planning	10	10	0	30 Financiële planning	13	13	0

37.1 Begrote beginbalans	2	2		30.1 Begrote beginbalans	2	2	
37.2 Resultatenbegroting en liquiditeitsbegroting	5	5		30.2 Resultatenbegroting en liquiditeitsbegroting	5	5	
37.3 Begrote eindbalans	3	3		30.3 Begrote eindbalans	3	3	
38 Niet-financiële informatie	5	5	0	30.4 Niet-financiële informatie	3	3	
38.1 Prestatie-indicatoren	3	3					
38.2 Social accounting	2	2					
Domein G Verslaggeving	52	44	8	Domein G Verslaggeving	35	35	0
39 Externe verslaggeving	4	4	0	31 Externe verslaggeving	4	4	0
39.1 Verschil interne en externe verslaggeving	1	1		31.1 Verschil interne en externe verslaggeving	1	1	
39.2 Jaarstukken en modellen	2	2		31.2 Jaarstukken en modellen	2	2	
39.3 Accountant	1	1		31.3 Accountant	1	1	
40 Regels voor de activa	6	6	0	32 Regels voor de activa en passiva	10,5	10,5	0
40.1 Waarderingsgrondslagen	2	2		32.1 Waarderingsgrondslagen	1,5	1,5	
40.2 Vaste activa	2	2		32.2 Vaste activa	2	2	
40.3 Vlottende activa	2	2		32.3 Vlottende activa	1,5	1,5	
				32.4 Eigen vermogen	2	2	
				32.5 Voorzieningen	1,5	1,5	
				32.6 Langlopende en kortlopende schulden	2	2	
41 Regels voor de passiva	7,5	7,5	0				
41.1 Eigen vermogen	3	3					
41.2 Voorzieningen	1,5	1,5					
41.3 Langlopende en kortlopende schulden	3	3					
42 Regels winst-en-verliesrekening	7,5	7,5	0	33 Regels winst-en-verliesrekening	3,5	3,5	0
42.1 Algemene regels	1	1		42.1 Algemene regels	1	1	
42.2 Modellen	2,5	2,5		42.2 Modellen	2,5	2,5	
42.3 EBIT(DA)	1,5	1,5					
42.4 DuPont-schema	2,5	2,5					
43 Kasstroomoverzicht	8	0	8				
43.1 Directe en indirecte methode operationele activiteiten	3		3				
43.2 Volledig kasstroomoverzicht	5		5				
44 Liquiditeitskengetallen, cashflow en solvabiliteitskengetallen	8,5	8,5	0	34 Liquiditeitskengetallen, cashflow en solvabiliteitskengetallen	8,5	8,5	0

44.1 Current ratio	2	2		34.1 Current ratio	2	2	
44.2 Quick ratio	1,5	1,5		34.2 Quick ratio	1,5	1,5	
44.3 Cashflow	1	1		34.3 Cashflow	1	1	
44.4 Solvabiliteitskengetallen	4	4		34.4 Solvabiliteitskengetallen	4	4	
45 Overige kengetallen	10,5	10,5	0	35 Overige kengetallen	8,5	8,5	0
45.1 Rentabiliteit van het totale vermogen	3	3		35.1 Rentabiliteit van het totale vermogen	3	3	
45.2 Rentabiliteit van het eigen vermogen	2,5	2,5		35.2 Rentabiliteit van het eigen vermogen	2,5	2,5	
45.3 Hefboomwerking	3	3		35.4 Beleggerskengetallen	3	3	
45.4 Beleggerskengetallen	2	2					

vwo deel 2 studielasturen	189,5	168	21,5	havo deel 2 studielasturen	127,5	116,5	11
	Totaal	CE	SE		Totaal	CE	SE
vwo deel 1 studielasturen	207,5	162,5	45	havo deel 1 studielasturen	160	124,5	35,5
vwo deel 2 studielasturen	189,5	168	21,5	havo deel 2 studielasturen	127,5	116,5	11
vwo totaal aantal studielasturen	397	330,5	66,5	havo totaal aantal studielasturen	287,5	241	46,5
vwo aantal beschikbare studielasturen	440	100%		havo aantal beschikbare studielasturen	320	100%	
Nodig voor ce	330,5	75,1%		Nodig voor ce	241	75,3%	
Over voor se	109,5	24,9%		Over voor se	79	24,7%	
In B-E in Balans opgenomen	66,5	15,1%		In B-E in Balans opgenomen	46,5	14,5%	
Anders in te vullen	43	9,8%		Anders in te vullen	32,5	10,2%	

NB

Het blijven schattingen. Alle uren zijn royaal genomen en het totaal is naar boven afgerond.

De norm is 60% ce en 40% se, in dit programma is een deel van de se-stof ook ce-stof. Zie de toelichting bij SLO en de achtergronddocumentatie.

In bovenstaand overzicht zijn deze uren volledig toegerekend aan ce. Bij verdelen over ce en se ligt het percentage voor se tegen de 40%.

De examentraining is continu opgenomen in de opgaven/werkboeken bij de ce-stof.

De overgebleven uren kunnen worden gebruikt voor keuze-onderwerpen, praktische opdrachten, opdoen examenvaardigheden, losse projecten etc.